Ч. 271 (14.814). Львів, четвер 9. грудня 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Розстріляли 18 українських націоналістів,

МІЖ НИМИ ДВОХ ОПЕРОВИХ АРТИСТІВ.

Военний суд у Києві засудив на розстріл 18 осіб за націоналістичну діяльність; присуд виконано на подвірю київської вязниці.

М. ін. розстріляли прімадонну київської опери Петрунєнко й оперового співака Донця. Розстріл цих двоїх артистів зробив велике враження, бо саме минулого року Сталін дав їм високе партійне відзначення (АТЕ).

ПРИСУД НА ДИПЛЬОМАТА.

Представника союзного наркому закордонних справ у Києві Петровського, б. совітського посла в Японії, засудили на 10 літ вязниці за троцькізм.

Хто вишле жертву на ювилейний „Дар Просвіті", той дасть доказ любови свого Народу.

Всі балканські держави визнають еспанський національний уряд?

Обговорюючи римську візиту югославянського премієра Стоядіновіча, „Трібуна" подає поголоску, що всі держави, які належать до „Балканської Антанти", визнають еспанський національний уряд рівночасно.

АНГЛІЯ НЕ ПРИЗНАЄ НАЦІОНАЛЬНІЙ ФЛЬОТІ ПРАВА ВЕСТИ БЛЬОКАДУ.

Еспанський національний уряд заповів нотою до британського бльокаду побереж червоної Еспанії та пояснив мотиви того кроку. Британський амбасадор в Андеї дістав наказ відповісти, що Англія не визнає тої бльокади, бо еспанський нац. уряд не має прав воюючої сторони.

БАРСЕЛЬОНА ЗБОМБАРДОВАНА.

Еспанські національні літаки збомбардували Барсельону; на вулицях убито коло 50 осіб, ранено 100; 15 нац. літаків збомбардувало пополудні південні дільниці та передмістя Барсельони. Цікаве, що хоча вони скинули небагато бомб, втрати в людях дуже великі.

ПІДКОМІТЕТ НЕІНТЕРВЕНЦІЇ УВАЖАЄ ВІДПОВІДИ ОБОХ ЕСПАНСЬКИХ УРЯДІВ ПОЗИТИВНИМИ.

Вчора зібрався комітет неінтервенції і ствердив, що як виходить з відповідей обох еспанських урядів, вони оба засадничо приймають пропозиції комітету у справі евакуації добровольців. Тому підкомітет негайно приступив до подрібної дискусії над конкретними внесками, що їх предложать обом воюючим сторонам.

Куди звернеться японське військо, як займе Нанкін?

„Йоміюрі Шімбун" уважає, що після упадку Нанкіну пічнеться останній етап війни. Японці повинні наступати не лише на Кіюкіян і Нанчан, але й на Ганков і Чанша, щоби змусити протияпонських діячів Куомінтану втікати до далеких провінцій.

Опанувавши 7 північних провінцій, Японія зможе взяти під свої впливи також середущий та південний Китай.

КИТАЙЦІ БУДУТЬ БОРОНИТИСЯ НА ПІВДНІ.

„Йоміюрі Шімбун" міркує, що Чанкайшек буде боронитися дальше, надіючися на чужу поміч. Мабуть він збере китайські війська у провінції Рунан, перевезе їх до Квантун і Кванді та буде там боронитися, сподіючися британської зброї й муніції через Гонкон та французької помочі з Індокитаю.

ЧАНКАЙШЕК НЕ ХОЧЕ ПЕРЕГОВОРІВ.

Домеї подає, що марш. Чанкайшек не думає про мирові переговори з Японією. Він закладає бази у провінціях Квантун і Кванді, приготовлюючись до затяжної війни.

ПІВНІЧНИЙ КИТАЙ ЗРИВАЄ З НАНКІНОМ.

Домеї повідомляє, що в середу відбувся в Шішія-Шуані зїзд делеґатів громадянських комітетів півн. Китаю, в якому взяло участь понад 1.000 представників. На зїзді створено нову орґанізацію, що проголосила повну незалежність від нанкінського уряду і вислала до марш. Чанкайшека й до Куомінтану телеграми зі закликом занехати війну.

Sygn. VI. 1. Pr. 252/37. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie w składzie: Wiceprezes S. O. Ł. Malicki, Sędziowie S. O.: J. Locker i D-r T. Laskowski, w sprawie konfiskaty nr. 255 czasopisma p. t. „Diło" z daty Lwów, dnia 19. listopada 1937 r., do Sygn. VI. 1. Pr. 252/37. — na posiedzeniu niejawnym w dniu 24. listopada 1937 r., po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18. listopada 1937 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Diło", nr. 255 z daty Lwów, dnia 19. listopada 1937 r., zawierającego: 1) w artykule zaczynającym się w tytule od słów: „Prominczyk świtła" — w całości, znamiona występku z art. 170 k. k. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z dnia 17. grudnia 1862. Dz. p. p. nr. 6 ex 1863., t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu publiczne rozpowszechnianie kłamliwych i tendencyjnie fałszywych wiadomości o polityce wyznaniowej na Łemkowszczyźnie, mogących wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Ł. Malicki, w. r. Protokólant: Mędraś, w. r. Za zgodność: L. Janowicz, kier. sekret.

Sygn. VI. 1. Pr. 253/37. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie w składzie: Wiceprezes S. O. Ł. Malicki, Sędziowie S. O. D-r J. Locker i W. Fränkel, w sprawie konfiskaty nr. 259 czasopisma p. t. „Diło" z daty Lwów, dnia 24. listopada 1937 r., do Sygn. VI. 1. Pr. 253/37, — na posiedzeniu niejawnym w dniu 27. listopada 1937 r., po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną w dniu 23. listopada 1937 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Diło" nr. 259 z daty Lwów, dnia 24. listopada 1937 r., zawierającego: 1) w artykule p. t. „Polityczni" wiazni" — w całości z tytułem, znamiona występku z art. 159 § 1. k. k. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z dnia 17. grudnia 1862, Dz. p. p. nr. 6 ex 1863, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu podanie do publicznej wiadomości z dochodzenia i śledztwa przed rozprawą główną. Według §§ 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Ł. Malicki, w. r. Protokólant: Mędraś, w. r. Za zgodność: L. Janowicz, kier. sekret.

—o—

Хто має помагати рідному студентству?

Львів, 8. грудня 1937.

Кілька днів тому помістили ми буквальний текст постанови львівського городського старости про розвязання Краевого Комітету Допомоги Українському Студентству. Як єдиний мотив городське староство подало істнування польського Т-ва Приятелів Академічної Молоді, яке має виключний привілей діяльности на терені цілої держави в організуванні помочі громадянства для молоді вищих шкіл. Через те, мовляв, згаданий Комітет був неправно істнуючим товариством, яке підлягає законній ліквідації. Проти цієї постанови Краєвий Комітет вніс, очевидно, рекурс, в якому — як звичайно у таких випадках — першу скрипку гратимуть правничі аргументи. Дозволимо собі на цьому місці підійти до цієї справи з іншого боку.

Від розвязання Т-ва Прихильників Освіти яких 4 роки тому — українське студентство було позбавлене всякої громадянської опіки. Після сумних перипетій з Академічним Домом ця єдина домівка, яка служила як захист нашим студентам, перестала була служити цьому завданню і тільки в цьому році, завдяки Митрополитові, знову її для студентів відкрили. Треба було літ, щоб безприкладна нужда українського студентства таки спонукала українське громадянство скласти один спільний комітет допомоги, та щоби перекреслити нерозважні почини, які могли розколоти громадянство на ґрунті харитативної акції — відповідно до ідеольогічних течій, вуртуючих серед молоді. Молодь у масі пішла цим здоровим заходам назустріч. В організаційній схемі Краевого Комітету Допомоги відпали ті точки, які доводили до суперечок у Т-ві Прихильників Освіти та довели до його параліжу, а саме — відпав принцип паритетного громадського та студентського представництва в допомоговій організації. З одного боку молодь вдовольнилась ролею дорадчого чинника, з другого боку Комітет при поділі допомог кермувався такими засадами, які абсолютно виключали всяке підозріння щодо сторонничости (такого підозріння, зрештою, не було й за Т-ва Прихильників Освіти). І коли здавалося, що врешті можна буде трохи облекшити долі української студіюючої молоді, то на самому початку діяльности новозаснованої організації — приходить її розвязання, та ще й із аргументом, що всяка українська допомогова акція українському студентству зайва, бо вже істнує інша організація!

Становище влади булоб мериторично правильне тільки в одному випадку: колиб назване польське товариство давало українському студентству таку матеріяльну і моральну поміч, що окремого товариства не треба би. Здається, що нема ні одного поляка, який повірив би, що дійсно поміч, що її українські студенти дістають від отого польського товариства українським студентам не то вистарчає, а бо-

дай частинно облекшує їх долю. Чуємо, що в минулому році те польське товариство субвенціонувало деякі українські студентські організації у висоті 50—60 золотих річно. Чи таку поміч можна назвати дійсно поважною і суттєвою? Чи можна назвати спільною організацією таке товариство, до якого не належать представники українського громадянства, яке не повстало при співпраці українських чинників та яке має свої цілком своєрідні шляхи добування фондів і їх розподілу?!

Названа польська організація є організацією польською по суті, по свому дусі, по своїй структурі. Вона допомагає польським студентам, які користають майже у 100% з фондів вищих шкіл, призначених на безпосередню чи посередню поміч студентам, та які мають величаві студентські доми, які врешті вже з уваги на свій соціяльний стан, що відповідає соціяльному укладові польського громадянства, навіть у приближенні не знає тої матеріяльної нужди, що її зазнає масово й постійно українське студентство. Названа польська організація є товариством „вищої ужиточности“: вона ставить своїм завданням добувати фонди головно з субвенцій державних і самоуправних установ. У всякому разі не рефлектує на дрібні жертви окремих українських громадян. Як можна ставити справу в той спосіб, що ті українські громадяни не мають права складати свої жертви в руки своїх співгромадян, які займались би розподілом збірки серед бідних українських студентів?!

Признаємося, що серед безлічі бюрократичних розпорядків, які є відірвані від „дійсної дійсности“, базуючись на мертвій літері закону (що теж підлягає ще ріжній і спірній інтерпретації), цей останній розпорядок викликав наше счудування. Люди хотять складати гроші; хотять їх складати в руки тих, яких самі споміж себе вибрали та мають до них довіря; тою своєю збіркою нікому не шкодять, ніякій іншій акції не влазять в дорогу; від державних чи самоуправних установ грошей не домагаються; ціль, на яку складають — найбільш благородна, чесна і „леґальна“; є потребуючі, які теж не ходять крутими дорогами, щоб допомогу дістати, бо опінюють подання окремих студентів — леґальні студентські товариства; є обективна потреба такого товариства і такої акції, яка має наскрізь, 100%-ий аполітичний харитативний характер, що не викликує під цим оглядом ніяких сумнівів і державної влади, — і у висліді того всього такої акції провадити не вільно!! Це річ, яка не вміщається в понятті людини, яка кермується не якимись національно-політичними, а просте чисто людськими критеріями.

А може саме диють тут мотиви національно-політичні?! Люди привикли до ріжних чудасій. Ми привикли до того, що польська сторона закидає українцям „політику“ й „політиканство“ там, де її і сліду нема, і до того, що сама робить політикум з речей, в які найкраще—для обох сторін найпростіше і найвигідніше — елементу політикум не вносити. Підкреслюємо: для обох сторін, бо це не тільки справа сторони української. Є вже чимало поляків, які знають, що проблема української молоді є не тільки внутрішньою українською проблемою: це одна з найбільших болячок на державну мірку. Інша річ, що цієї проблеми не розвязують так само, як не стараються розвязати і цілого коплексу польсько-українських справ. А проте навіть при пасивному підході до рани, яка болить, не слід її ще більше ятрити. Українська академічна молодь позбавлена свого рідного вищого шкільництва, рідної виховної атмсфери, справедливого розподілу стипендій і допомог з тих фондів, на які і вона сама своїми оплатами складається, позбавлена своєї загально-академічної організації, бо „Українська Студентська Громада“ по нинішній день не може діждатись леґалізації (мабуть через те, що українські студенти не хотять назвати її „рускою“!), не має де мешкати, що їсти, з чого університетські оплати платити, після виходу з університетських мурів чекає її щойно розпучлива пошуканка за місцем праці і наймізернішого заробітку, перед зачиненими дверима до державних і самоуправних установ, без змоги стати хочби навіть листоносом у рідному українському селі, бо і ті посади створені не для них. Серед таких умовин забороняти ще харитативну акцію українського громадянства?! Який же політичний глузд такого розпорядку?!

Врешті й одно речення з правничого погляду: нема ніякої правної підстави, щоб організація „вищої ужиточности“ виключала істнування звичайного статутового товариства, заснованого на підставі закону про товариства, з багато вужчим, точно означеним обсягом діяльности. Кому потрібно вводити такий звичай, який справі не помагає, лише шкодить їй?!

І тому ані людські, ані політичні, ані юридичні мотиви не оправдують розвязання Краєвого Комітету Допомоги українським студентам. Хочемо вірити, що вищі інстанції влади признають це і що помилку направлять: бо нема нічого гіршого, як тривати при помилці та її поглиблювати!

Ік.

Крим на політичній шахівниці 1917—1920.

З НАГОДИ 20-ЛІТТЯ КРИМСЬКОЇ ТАТАРСЬКОЇ КОНСТИТУАНТИ.

У листопаді ц. р. політична еміґрація кримських татар величаво святкувала важні роковини: перед 20-ма роками, 24. листопада 1917. р. вперше зібралась у старій палаті ханів у Бахчисараю татарська конституанта, т. зв курултай. Після дводенних нарад приняла вона конституцію та віддала виконавчу владу директорії під проводом Челябієва.

Коли читаємо текст тої конституції (Dżafar Sejdamet: Krym, 1930. ст. 160—163), кидається в очі, що її зредаґовано і принято в дуже короткому часі. Не думаємо на цьому місці аналізувати того документу з погляду публичного права, згадаємо лише коротко, що важко вивнатися, чи йде тут про кримську державну конституанту і конституцію, чи про татарську національну; про незалежну державність, чи про автономію; про законодатну владу, чи про дорадчий орґан. Напр. у 8. точці конституції „Курултай проголошує Кримську Демократичну Республику“; у 3. точці постановляє, що до кримського парляменту 7.000 татар вибирає одного посла (а інші народи?); у 12. точці „стверджує, що Кримському Парляментові необхідно взяти участь у всіх справах і постановах, що торкаються політичного положення Криму з огляду на опінію і волю кримського представництва.“

Таких неясних місць чимало; вони характеризують горячкову революційну атмосферу, серед якої на румовищах російської імперії заскочені революцією народи пробували творити власну державність.

У важку хвилину та серед важких умовин взялись татари до відбудови свого національного життя. Екстермінаційна політика царату довела до того, що татари втратили більшість у своїй батьківщині. 1897. р. було їх на Кримі лише 38.6%, українців і москалів — 41.5% (Рудницький С.: „Основи землезнання України“, 1926, II., ст. 25). Не диво, що директорія „усунулась від відповідальности за адміністрацію краю“, як це признає її член Дж. Сейдамет („Крим“, 1930, ст. 107), коли кримські москалі утворили „кримський краєвий уряд“, вибраний зпоміж представників самоуправних органів таврійської губернії.

Ніодин з тих двох урядів не мав досить сили, щоби ставити чоло большевицькій загрозі. Московські частини були самі скомунізовані, татарські — за малі; Денікін оцінює їх на 3—4.000 („Очерки“ III.). Збольшевизовані моряки чорноморської фльоти заняли одну по другій кримські пристані, загрожуючи їх дулами корабельних гармат. Ще у листопаді 1917. р. захопили большевики Севастопіль. 13. січня перемогли вони татар над рікою Альмою і заняли столицю Криму — Симферопіль. Дрібні татарські відділи розбіглися по горах, чекаючи слушного моменту. Кроваво святкували большевики перемогу; кримські побережжа забагрилися кровю соток постріляних і замучених жертв, між якими був і голова татарської директорії.

Вина за цю кримську траґедію у великій частині паде на Українську Центральну Раду, яка, примітивно інтерпретуючи модну тоді засаду самоозначення народів, залишила Крим поза кордонами України, і тим способом кинула цей невеличкий і тому безборонний півострів на поталу збольшевизованим матрозам чорноморської фльоти, якою також не почувалась до обовязку заволодіти. До наслідків тої доктринерської постави, прикрих як для України так і для татар, ще вернемося.

Весною 1918. р. наш уряд зясував собі небезпеку тої помилки, тому вислав на Крим окрему оперативну ґрупу під командою полк. Болбочана, випосажену в панцирну зброю, наказуючи їй увільнити півострів від большевиків та заняти зосереджену в Севастополі чорноморську фльоту. Переслідуючи большевиків, українські змоторизовані частини 21. квітня 1918. р. сфорсували залізничий міст над Сівашем, що лучить Крим з рештою України; за 4 дні перейшли вони цілий півострів і 25. квітня заняли Симферопіль і Бахчисарай. („Історія Українського Війська“ 1936, ст. 417—418). Над новою і давною столицею Криму замаяли українські прапори, делеґації населення північного Криму, здебільша українського, виїхали до Києва і домагались, щоби прилучити півострів до України; того самого хотіла поважна частина татар і німецькі кольоністи і караїми (Д. Дорошенко: „Історія Української Держави“, 1930, II., ст. 209 і 213).

Та політичні похибки мстяться. Первісна постава Центральної Ради ввела дезорієнтацію між татар, поважна частина їх станула на незалежницькій плятформі, відкидаючи всяку залежність Криму від України. Повстала „Рада мусулманського союзу оборони Криму“, що вислала до Центральних Держав та до мусулманських урядів протести проти української офензиви. Під натиском німецького уряду мусіла Україна спинити офензиву і навіть відкликати свої війська з Криму. Як твердить татарський автор Селім Ортай („O niepodległość Krymu“, 1937), довела до того турецька інтервенція у Берліні.

Протиукраїнські тенденції серед татар пильно підсичували тамошні москалі, які хотіли з незалежного Криму зробити базу для майбутньої реставрації „единої, неділимої“. Вони перепачкували своїх чільних діячів до кримського уряду ґенерала Сулькевича, який повстав під опікою німецьких військ. Той уряд дипльоматично заявив, що його метою є „зберегти незалежність півострова, доки виясниться його міжнародне становище“, стараючись „не пускати фарби“. Денікін підкреслює, що уряд Сулькевича не зірвав звязків з Росією. Та небавом московські впливи в уряді вийшли на яву: він почав переслідувати українську пресу й орґанізоване життя, (Дорошенко, ст. 209 і 213), намагаючися репресіями здавити загальну тенденцію кримського населення до злуки з Україною. Вона була сильна; навіть Денікін стверджує у III. томі своїх споминів, що зїзд представників земських управ і міських голов (себто місцевої самоуправи, яку вибрав загал кримського населення) домагавсь „обеднання з Україною на умовинах широкої автономії“.

Український уряд у нотах до Німеччини домагався приєднання Криму, а на протиукраїнські переслідування відповів економічними реторсіями, спиняючи у серпні 1918. р. ввесь торговельний оборот з Кримом, сухопутній і морський; цієї бльокади не зняв він не зважаючи на домагання Німеччини. Кримські овочі, які годі було вивезти, почали гнити; в обличчі господарської катастрофи уряд Сулькевича скапітулював і вислав свою делеґацію до Києва. Після довгих переговорів кримська делеґація погодилась на те, що Крим належатиме до Української Держави як автономна одиниця. Заки „Курултай“ ратифікував цей договір, німці передали Україні фльоту; на кораблях і

кримських прибережних укріпленнях замаяли українські прапори, Крим попав у повну залежність від України. (Дорошенко, ст. 214). Та не судилось закріпити цю українсько-кримську симбіозу згідно з українськими і татарськими інтерсами: переможена Німеччина евакувала свої війська, на Україні прийшло до державного перевороту. Большевицький клин знову вбився між Крим і територію, що нею володів український уряд. Французькі й грецькі війська причалили у Севастополі, Крим попав під впливи русофільської Антанти.

Без зовнішньої підтримки уряд Сулькевича упав, передаючи владу новому урядові, зложеному з москалів: 4-ох кадетів, 2-ох соціялістів і 2-ох безпартійних — під проводом Соломона Крима. Цей уряд отверто заявився ефемерним новотвором, що має адмініструвати півостровом до реставрації обєднаної Росії. Ніякої збройної сили він не мав — Крим обсадили війська Денікіна, якому кримський уряд підпорядкувався, викликуючи його невдоволення хіба своєю нездарністю та потуранням комуністичному рухові. У березні большевики без великого труду розбили здеморалізованих білоґвардійців, які покинули майже цілий Крим за винятком його східної частини — Керченського півострова; боронили його під ослоною британських кораблів денікінські частини, що затримались на укріплених позиціях під Акманчаєм. Цим простором адміністрували денікінські старшини, бо уряд С. Крима після 5-місячного істнування виемігрував до Кубанщини; від тої хвилини навіть Денікін уважав його членів „частними лицами“.

Крим, вже без ніякої, навіть сповидної окремішности відіграв ще пасивну історичну ролю в останньому періоді боротьби між большевиками і білоґвардійцями. Підчас великої Денікінової офензиви на Москву, білоґвардійці зпід Акманчаю заняли цілий півострів; підчас відвороту частина денікінської армії відступила на Крим; решта схоронилася туди весною 1920. р., після панічної евакуації Новоросійська. На місце Денікіна прийшов Вранґель, що намагався оборонити Крим перед большевиками і навіть атакувати їх, але після кількамісячної боротьби, у жовтні 1920. р. мусів він евакувати свою армію, яка розбрилась по еміґрації.

18. жовтня 1921. р. большевики проголосили Крим автономічною республикою і прилучили його до російської совітської республики, з якою він навіть територіяльно не лучиться; звичайно — природний звязок Криму з Україною не годиться з російською державною рацією. Татари, засуджені на ролю пасивних обсерваторів тих змагань, терпіли національні переслідування, як під білим режімом так і під червоним. Білянс революційного періоду з татарського погляду можна висловити цифрами: на основі урядових даних 1897. р. татари становили 38.6% населення Криму, 1926 р. лише 25.1%. (В. Кубійович: „Територія і людність українських земель“, 1935. Ст. 46).

Цей короткий історичний огляд, що його ми начеркнули на основі українських, татарських і російських джерел, насуває українському читачеві цікаві рефлексії; повернемось до них завтра. (гал.).

Втікли за Збруч.

Пишуть нам з Борщева, що в останніх тижнях утікло за Збруч з нашого боку кільканацять селян, переважно зовсім молодих. М. ін. утікло аж 9 осіб з села Кудринці (4 хлопці, одна дівчина й одна родина — чоловік, жінка і 2 дітей) та дві особи з села Заваля. Втеча тих молодих людей до Большевії викликала не тільки в дотичній околиці, але й у цілому борщівському повіті велике враження, бо чогось подібного не було тут уже від кількох літ.

—o—

Закарпаття.

СВЯТОЧНЕ ВІДКРИТТЯ ГІМНАЗІЇ ОО. ВАСИЛІЯН.

Дня 28. м. м. відбулося святочне відкриття ґімназії оо. Василіян в Ужгороді. По торжественній Службі Божій відбувся поранок в салі інтернату оо. Василіян, на якому о. протоігумен Булик виголосив гарну, інавґураційну промову. На дальшу програму склалися хорові продукції, декламації, музика та добре обдумана промова дир. А. Алиськевича про значіння клясичної ґімназії для нашого народу. Опісля відчитано телеграфічні привіти з краю і зза кордону. Вкінці голова батьківського союзу при ґімназії оо. Василіян п. Ф. Ревай привитав ґімназію в імени батьків, висловив велику радість цілого українського Підкарпаття, що нарешті є українська школа, з якої вийдуть характерні ідейні робітники і борці за права нашого народу. З черги присутні оглянули модерно уладжені салі ґімназії. Ціле свято випало дуже гарно.

ПОСВЯЧЕННЯ ІНТЕРНАТУ В БЕРЕГОВІ.

Дня 31. м. м. посвячено і відкрито новий одноповерховий інтернат берегівської філії Педагогічного Товариства для учеників нашої ґімназії. Спонуку до будови такого інтернату дав наглий зріст числа наших школярів. Перед чотирома роками мала ґімназія 156 наших учеників, нині є вже 455. Селянських дітей є 80 прц. В неділю по Службі Божій проф. о. Кирило Феделеш у присутности батьків учеників і численних гостей посвятив інтернат. Виголосив теж промову про завдання інтернату.

Опісля відбулися загальні збори Педагогічного Товариства з нагоди його десятиліття. По звітах і виборі виділу виголошено низку привітів.

По виборі в їдальні нового інтернату відбулася академія, получена зі святкуванням 19-их роковин ЧСР. Свято закінчилося народньою забавою.

ЗБОРИ УЧИТЕЛЬСЬКОГО ХОРУ В ТЯЧЕВІ.

Дня 14. м. м. відбулися збори членів тячівського окружного учительсього хору. На зборах вибрано нову управу: інсп. О. Маркуш — предсідник, інж. П. Цісар — заступник, учит. П. Ференчук — секретар, упр. І. Маляр — скарбник, інж. Петренко — бібліотекар і хронікар. Диригентом вибраний всім відомий на полі музичнім і культурнім дир. горож. школи в Нересниці А. Буркацький.

—o—

ОЛЕКСАНДЕР ДЮМА. 2

Неймовірна подія.

Аж до рана перебував я в думках про неї й ще не надійшов ранок, як я вже був до смерти закоханий у неї. Але вранці я почав передумувати, яка пропасть ділить мене, бідного лікаря, від неї. Тому я очкував нетерпеливо хвилини, коли знову можу піти до неї. Нaкінець ця хвилина надійшла.

Завели мене до розкішного рококового сальонику, де вона сама сиділа і читала. Довгий жупан з чорного оксамиту закривав її цілу, крім голови й рук. Привітала мене усміхом і сказала, щоб я сів біля неї.

— Так рано вставати, пані — сказав я. — Які ви необережні!

— Ні, почуваюсь досить сильною, спала я дуже добре, і взагалі я не була хвора.

— Прецінь ви сказали, що терпите — я відповів дуже здивований.

— Так, але тільки душею, а не тілом.

— Чи може ви сумуєте за чимось, пані?

— На щастя Бог також лікар, а його універсальний лік — це забуття.

— Однак є болі, які убивають.

— Ну, чи смерть не є рівночасно й забуттям? Одно — смерть тіла, — друге — смерь душі.

— Але ви, пані, моглиб мати жаль? Ви стоїте надто високо, щоб жаль міг діткнутися до вас, а ввесь біль мусить оминути вас, наче хмари, що пливуть під божою ногою; для нас буря, для вас радість.

— Помиляєтесь — відповіла сухо — а це свідчить, що ціла ваша наука стоїть безрадно тут, перед серцем.

Ми цілковито замовкли.

— Докторе, — запиталась знову, збудившись зі свого мріяння, — чи вже скоро зможу танцювати?

— Так, пані, — відповів я, дивуючись її питанням.

Мушу влаштувати вже давно заповіджений баль; прийдете й ви, що-ж? — Ви певно дивуєтесь мому смуткові про який я в день мрію і який взагалі не боронить мені танцювати в ночі. Гляньте, є болі, що їх ховаємо на дні серця, щоб світ не довідався про них, є муки, що їх маскуємо усмішкою, щоб ніхто їх не вгадав; хочу хоронити для себе свій біль так, як інші скривають своє щастя. Той світ, що заздрить мені, не сміє довідатись, що я нещаслива. Тому танцюю, готова плакати, але плакати на самоті.

Подала мені руку з невимовно ніжним поглядом: — До скорого побачення!

Підняв я її руку до своїх уст і відійшов. — До своєї кімнати вернувся я неначе пяний.

Зі своїх вікон бачив я її вікна, але хоча глядів я на них цілий день, вони залишались все темні та мовчазні. Завдяки цій панночці я забував на все, я не спав і не їв; увечір я дістав гарячку, рано делірію, а на другий вечір я був мертвий.

— Мертвий!? — крикнули всі.

— Так, мертвий, наче цей Фабіян, якого маску ось там бачите — — —

Я не знав і не відчував нічого, крім якогось почуття холоду. Не знаю як довго був я мертвий, коли я почув неясно своє імя. З холоду я затремтів, бо я не міг говорити. За хвилину голос знову кликав мене; хочу промовити, але мої уста дотикаються матерії, що покривала мене від пят до голови. Я таки слабо прошепотів: — Хто мене кличе? — Я, — була відповідь. — Хто? — Я! — І голос замовкнув, неначе пропав би у вітрі й здавався тільки шумом сухого листя.

Потрете дійшло до мого слуху моє імя, але тепер летить від галузки на галузку, аж увесь цвинтар озивався його відголосом і чую шум крил, ненаечеб моє імя, сказане в цій мертвій тишині, виполошило цілі стада нічних птахів. Мої руки, підняті таємничою силою, доторкнулись до мого обличчя. Відкидаю матерію, що закривала мене й дивлюся. Мені здається, що пробуджуюся з довгого сну і аж мороз по спині побіг. Жах, який я відчув розглянувшись довкола, не забуду ніколи.

Дерева не мали вже листя й голі галузки колихались у вітрі наче кістяки; слабе світло місяця, що продиралося крізь хмари, освітлювало переді мною овид могил. Оглядаюсь і шукаю того, що мене кликав. Сидів недалеко на могилі стежачи за кожним моїм рухом, ховаючи голову в долонях.

— Хочу пропонувати тобі службу.

— Де я?

— На цвинтарі.

— Хто ви?

— Приятель.

— Лишіть мене, нехай сплю.

— Слухай — сказав — памятаєш ще землю?

— Ні.

— Не жалуєш нічого?

— Ні.

— Як довго вже спиш?

— Не знаю.

— Скажу це тобі. Ти вмер перед трьома днями. Твоє останнє слово було імя жінки, а не імя Господнє. Ти належав би Люциперові, якби він захотів тебе. Розумієш?

— Так.

— Хочеш жити?

— Чи ти Люципер?

— Так або ні, це не важне. Хочеш жити?

— Самий?

— Ні, побачиш її.

— Коли?

— Ще цієї ночі.

— Гаразд — сказав я, пробуючи встати. — Твої умови?

— Не даю тобі жадних, — відповів. — Не віриш, щоб я деколи мав охоту робити добро? Цієї ночі вона улаштовує баль; поведу тебе туди.

— Отже ходімо.

— Ну, вставай!

Подав мені руку й я піднявся. Відчував я страшний голод. (Далі буде).

З польської преси.

„Демаскуємо мафію“...

„Воля і Чин“ з 5. ц. м. (ч. 9), орган легіонітів і пеовяків львівської округи, помістила обширну статтю п. н. „Демаскуємо мафію, що між українцями поборює спробу польсько українськоі нормалізації!“ Ціла стаття звернена проти ред. О. Назарука і пос. В. Кузьмовича, яких непідписаний автор статті вважає головними виновниками провалу „нормалізації“ польсько-українських взаємин. Хід думок цієї статті такий:

Ред. О. Назарука можна вважати теоретиком руху епископа Хомишина. Він мабуть опрацював „польонофільську“ тезу цього руху і є відповідальним за курс епископа Хомишина, що викликав велике невдоволення між священиками стан. дієцезії. Автор підкреслює, що жалоби священників цієї дієцезії на неоправдані переношення слушні і вражають людей західної культури.

Стаємо в обороні — читаємо далі — тих греко-католицьких священників тому, бо священник сповнить своє завдання лиш тоді, коли довший час опікується вірними. Крім того залежить нам, щоб кожний у Польщі був певний своєї долі, хати і т. д. і непотрібно не перекидали його з кута в кут щораз більше забитих дошками парохій. Хочемо теж, щоби збережено духа конкордату, що його підписав польський уряд — не лише тоді, коли йде про крадіж польських душ...

П. Назарук у своїм часописі боронить тактики такого відношення до духовних.

По такім вступі автор береться до „розоблачення“ ред. Назарука за низку його статтей у „Новій Зорі“ п. н. „Враження з Волині. Притча про ногу, витягнену зпід ковдри“. Ці статті — каже автор — хитро сконструовані, мали і мають дискредитувати Польщу та проукраїнську політику воєводи Юзефського. П. Назарук може несвідомо пристосувався до інструкцій Комінтерну у своїй тактиці несподіваного паплюження польського народу і польського уряду... на сторінках органу епископа Хомишина.

На доказ автор наводить відповідно підібрані уступи з фейлетонів ред. О. Назарука в „Новій Зорі“ п. н. „Враження з Волині“, в яких він описує свої помічення з поїздки на Волинь на зїзд ВУО. Туди виїхав ред. О. Назарук як газетний справоздавець „Нової Зорі“. І так автор наводить уступи першого фейлетону, де ред. О. Назарук признається, що їхав на Волинь з острахом, бо в Галичині оповідають, що на Волині арештують кожного, хто приїздить з Галичини і що від „сокальського кордону“ немов починається зовсім інша державна область, з іншим адміністративним і політичним наставленням, ніж тут. Тому свій неспокій зацитькував ред. О. Назарук гумором та оповідав своєму товаришеві подорожі анекдотку, що характеризує відносини на сучасній Волині. З цієї анекдотки товариш подорожі щиро сміявся. Всеж таки їх острах збільшився по переїзді кордону Галичини, себто за Бродами. Люди, які всідали в Радивилові і на дальших стаціях, уже не говорили зі собою. Розуміється, не можу напевно твердити — пише ред. О. Назарук, — з яких причин. Далі автор фейлетону пригадує, що місто Радивилів програв своєчасно ген. Каєтан Міончинський у карти, а інші свої маєтки пропив. Отже не лише москалі мали „широку вдачу“. Ця природа неуправильнена теж у неправильних берегах душі й інших славян. І тому їх державної організації ніде не можна назвати зразковою, може ще найкраще жити в Чехословаччині.

Після того автор статті починає обурюватись на ред. Назарука за те, що він висловлює симпатії до царів, пишучи, що у своїй молодости, не сподівався, що йому прийдеться ще побачити неодну владу, далеко-далеко гіршу від благословенного, в порівнанні з нею, режіму Царського Дому Романових... Адже хіба брехун може говорити, що тепер у більшій частині Европи (і то не лише на Сході!) можна свобідніше жити — все одно: поза вязницею, чи у вязниці, ніж жилося під скиптром Царського Дому Романових. Ще більше обурюється автор статті на ред. Назарука за його думку, що „там на большевицькім Сході виробляється якась напів лицарська, напів діявольська ідея“, про зруйнування західної культури. В імя цієї ідеї підуть на смерть тисячі тамошньої молоді з вогнем в очах.

Так вихвалюючи Росію та її історичну місію — читаємо далі — „добре зорієнтований“ у большевицьких взаєминах і совітофільської Чехословаччини п. Назарук формулує обвинувачення під адресою польської адміністрації Волині, Польщі і цілої Европи. На заході совітської Росії, на його думку, розбивають західну культуру несправедливі судді, скарбові урядовці, шовіністичні урядовці, публіцисти, які затроюють день у день брехнею душу і серця народів, несовісні цензори і ті католицькі священики, які нацьковують одних людей проти других, народи проти народів.

Такі статті — нарікає автор — відтворюють трагізм долі будьщобудь чесних Мудрих, яких спроби польсько-української нормалізації розбиваються об становища Назаруків, що впливають на опінію мас католиків-українців за гроші гр.-кат. Церкви.

Далі автор пише:

...Опозицію проти Мудрого на терені У.Н.Д.О. монтує Кузьмович, другий католицький український публіцист, звязаний з іншим гр.-кат. епископом, а саме з о. Бучком.

Нас (читай: поляків — прим. Ред.) — це не перестрашує.

З правдивою приємністю розіграємо партію за керму душ католиків українців, коли гр.-кат. церква явно й отверто під кермою Кузьмовича візьме відповідальність перед українськими масами за політичні випадки, що прийдуть у краю.

Не сумніваємося — кінчить автор — що більшість гр.-кат. священників осудить цю політику Назаруків і Кузьмовичів і по їх здемаскуванні піде на шлях співпраці обох народів.

До цієї дивоглядної статті повернемось.

Зима й діти.

З ПРИВОДУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ЗБІРКИ Т-ВА „УКРАЇНСЬКА ЗАХОРОНКА“ У ЛЬВОВІ.

На дворі сипле густий сніг. Мов білі нетлі летять серед тихої заверюхи сріблисті платочки, густим роєм мерехтять довкола міських ліхтарень і безшелесно липнуть до шиб жовто освітлених вікон.

Прийшла зима, як біла краля, як чарівна омана! І в вечірню годину, у затишку теплої кімнати снується про неї бабусина казка, таємна, кришталева...

Блестять ясні очі дітей, радісно заслуханих, ворушаться неспокійно у куточку малі саночки і гострі дзюби лещат, моргають до себе металевим блиском новісенькі совги.

Весело тріщить вогонь у печі, а казка лине й лине із безмежних, засніжених просторів і ніжною рукою веде найбільшого приятеля дітвори, обвантаженого всякими пакуночками, сивобородого небесного добрягу, святого отця Миколая.

— „О, святий отче Миколаю — шепчуть тривожно дитячі уста — уважай, прошу Тебе дуже, щоб не загубив чого по дорозі, бо метелицею курить, що й світа не видно. О, Боже мій! Щоб лиш де у снігу не застрягла залізничка, що накручена сама їде, знаєш, та про яку я Тобі у листі писав та щоб де недобрий чортик з мішка візочка для Лесиної лялі не вхопив...“

І неспокійна дитяча думка птахою летить у заворожений світ зимового царства та з трудом шукає білих слідів святого угодника.

Казка — найкраще слово дитячої мови — незабутні переживання молодої душі!

Та тепер зійдіть обережно по крутих, темних сходах до міських сутерин і застукайте в малі двері, що нічим майже не ріжняться від тих, що ведуть до сусідніх пивниць.

Почуєте тихе „Хто там?“ — знайомий голосок 5-літньої Ганусі, що вже другий місяць не ходить до захоронки, бо не має зовсім зимової одежі.

Входите. У притьмаренім світлі, що насилу втискається крізь мале, закратоване віконце, щойно по хвилині доглянете кілька малих діточок, що перелякані несподіваними відвідинами тиснуться у кутик вузького та сірого, як усе в тій хаті, тапчана, підтягаючи худі, босі ніжки під куцу, літню суконцину.

Та всеж ніщо Вас у тій хаті так сильно не вражає, ніщо так болісно не прошибає серця, як ті великі, запалі дитячі очі, що в них напереміну чаїться то ляк і німе благання беззахисного звіряти, то знов щось, як холодний блиск недовіря, а над усе безмежний сум, що і без слів говорить Вам, що мама ще зранку пішла до прання, а тато вже цілий рік безуспішно шукає праці.

А їхні діти? Чиж серед таких обставин можуть вони щось знати про особливі радощі зими? Чи можуть снити чарівну мрію Миколаївської чи Різдвяної ночі? До них прийшла зима насуплена і тверда, як доля лиха!

Подумайте про це бідне, безрадісне дитинство ви всі, що вже віддавна готовите довгі списи миколаївських дарунків для своїх дітей, і ви бездітні подружі пари та самітні особи доброго серця!

Розясніть своїм дарунком у день святого Миколая сумне дитяче личко, внесіть хоч один ясний промінчик у сірі будні найбіднішої української дитини! Може Ваша хочби й невеличка лепта дасть змогу сповнити гаряче бажання малого Данка чи Ганусі без відповідної одежі, що не просидять цілісеньку зиму у вогких, безсоняшних сутеринах, а прийдуть знову щасливі й веселі до своєї захоронки, де в рідній, щирій атмосфері зростає наймолодше українське покоління.

М. П.

З організаційного руху.

ПОВІТОВА ДОВІРОЧНА НАРАДА УНДО В ПЕРЕМИШЛЯНАХ.

Дня 3. грудня ц. р. відбулася в Перемишлянах повітова довірочна нарада партійного активу УНДО. На нараді явилося к. 40 людей з двацятькількох громад. Реферат про політичне положення та про організацію виголосив д-р Франц Свістель. По обширній та оживленій дискусії перевибрано голову Повітового Народнього Комітету в той спосіб, що головою, на пропозицію дотеперішнього голови о. Еміліяна Ковча, вибрано д-ра Осипа Меркуна з тим, що обовязки секретаря переняв на себе о. Еміліян Ковч, парох Перемишлян. Дискутанти висказували побажання, щоб усі члени проводу сконсолідували працю для поширення організації в краю та для зактивізування всіх національних сил в обороні прав українського народу.

ДОВІРОЧНА НАРАДА УНДО В БЕРЕЖАНАХ.

Дня 5. ц. м. відбулася в Бержанах довірочна нарада партійного активу УНДО. В нараді взяло участь к. 30 осіб. Реферат про теперішнє політичне положення українського народу та про потребу сильної організації УНДО виголосив д-р Франц Свістель. Бережанський повіт від довшого часу не мав оформленої політичної організації, тому по ширшій дискусії вирішено оснувати організаційний політичний комітет УНДО для відбудови Повітового Народнього Комітету та оживлення політичної праці в повіті. До комітету вибрано одноголосно як голову о. дек. Евзебія Бачинського, пароха Бережан. Як члени ввійшли до Комітету: інж. Бобяк, д-р Володимир Гриневич, м-р Логуш Володимир, о. декан Василь Кушнір, парох Вербова і Лев Наконечний з Урманя.

Українська молоде! Допильнуй збірки ювилейного „Дару Просвіті“!

З природи і життя.

Болі голови та їх причини.

Нема майже людини, котру колись не боліла голова. Сам біль голови не є жадною хоробою, це лиш один із проявів ріжних хоріб. І так біль голови виступає при пошесних хоробах, які супроводить висока гарячка, у т. зв. ревматичних хоробах, що повстають під впливом вогкости та зимна, при розладдях шлунка і кишок (при запорі і бігунках). Причиною сильних болів голови бувають ще новотворові гудзи в мізку та запалення мізкових оболон; тут болі голови повстають тому, що новотворовий гудз чи згрубілі мізкові оболони збільшують натиск у черепі.

Інші причини — це затроєння організму нечистим повітрям, особливо коли людина перебуває в кімнаті непровітрюваній, замкненій та переповненій людьми. Людина затроюється тоді вуглевим квасом (CO_2), який люди видихують з легенів. Також духові потрясення, звязані з нервами, можуть бути причиною болю голови. Це найчастіші причини. Крім них є ще багато інших рідших як нпр. розладдя в праці тих залоз, що продукують гормони, надмірний тиск крови та ін.

Що це таке — мігрена?

Дуже часто називають усякий біль голови — мігреною. Одначе це не є правильно, бо мігрена це хороба, що має питомі для себе прояви, що відріжняють її від інших болів голови. Мігрена — це перекручена латинська назва слова „гемікранія", дослівно біль половини голови. Первісно тим терміном означували справді біль лише половини голови, потім двосторонній. Мігрена характеризується тим, що появляється в даної особи періодично, більш менш в таких самих відступах часу. Причиною хороби є звичайно дідичний нахил до нервових хоріб, що проявляється в мізку сильними корчами кровоносних судин.

Підчас острого приступу мігрени виступає сильний біль половини чи цілої голови в чолі, очах чи на висках; інші прояви це нудота, поява плям або іскор перед очами, хорий нераз тратить апетит. Рівночасно хорий почуває себе зле, почувається охлялий, збайдужнілий.

Мігрена може появлятися в ріжних відмінах; найчастіша це т. зв. мігрена невральгічна, підчас якої виступають сильні болі, вздовж нервових галузок шкіри і органів голови, далі мігрена восьми мізкових нервів (слухових); наслідком їх подразнення виступають сильні паморока, перед очами миготяться плями, а стіни кімнати та предмети неначе крутяться довкола хорого. Часом при мігрені може виступити і миттева сліпота.

Лікування болів голови.

Щоб позбутися болів голови, треба пізнати їх причину і відповідно до неї стосувати лікування. Природно, що коли в когось появляються постійно і вперто болі голови чи мігрена, то з тим треба звернутися до лікаря, що викриє причину болів голови і припише відповідне лікування. Хорий мусить вести гігієнічний спосіб життя, дбати про легкостравну відживу, з якої треба викинути гострі приправи, часом каву та алькоголь. Далі треба обмежити спожиття мясива і перестати курити. При лікуванні мігрени дуже важний є спокій хорого; він мусить багато відпочивати, уникати сварок і більших душевних емоцій.

Лікування мігрени обіймає не лише час гострого нападу хороби, але також час поміж нападами. Підчас появи мігрени багато хорих радить собі домашніми ліками, які, як це вони зчасом на собі переконуються, приносять їм полекшу. До них належить відпочинок у темній кімнаті, огрівання голови теплими окладами, легкий масаж голови і т. п.

Підчас гострої мігрени добре робить, на думку багатьох лікарів, голодівка або скромна віджива, при цьому багато рідких страв.

Лікування мігрени є трудне, бо хороба є дуже опірна і вертається раз-у-раз. Одначе коли лікар найде причину мігрени, тоді надія на вилікування є більша. З популярних ліків належить сюди чорна кава, верамон і люмінал у таблетках, мігреніно та ін. Зрештою ліки є в поодиноких випадках ріжні, бо лікар записує їх відповідно до причини.

Загально на зменшення частих болів голови і нападів мігрени має добрий вплив гігієнічний спосіб життя, руханка, городинно-молочна віджива і зміна повітря та середовища.

Б. Г—й.

Життя і культура мурашок.

Часто йдучи лісом находимо великі гнізда мурашки амазонки (Поліербус руфесценс), що зовсім не є працьовиті, згідно з нашою опінією живуть на дуже високім ступні суспільного життя, і всі природники подивляють доцільність організації муравлиної суспільности, незвичайний порядок і справність муравлів.

Життя мурашок-кравців.

В Америці живе відміна мурашок, т. зв. кравці, що відзначаються незвичайно сильними щоками, які мають форму ножиць. Ті мурашки (латинська назва Атта) живуть у величезних муравлищах. Їх гнізда займають часом до 100 м² поверхні землі, і сягають до 10 м. углуб землі. Вони подорожують цілими ордами; нападають на плянтації цукрової трощі, бананів, помаранч і роблять там багато-мілінові шкоди. Вони кидаються на листя, обтинають його частину своїми ножицями-щоками і тягнуть до своїх гнізд. Там складають солодке листя в спеціяльних великих коморах. З того листя роблять поживку для одного гатунку грибка; цей грибок дуже добре розвивається на тій поживі, випускає нетки, а на них зароднї, що є поживою мурашок. Мурашки плекають грибок дуже старанно, з його зароднів витискають мясо, яким годують лярви і королеви-матки. Коли мурашки емігрують з гнізда в інші сторони, то забирають зі собою зароднї грибка і в місці нового осідку закладають новий огород.

Звичаї мексиканських муравлів

У Мексику і Кольорадо живе гатунок мурашок званий Мірмекостіс гортідеорум. Вони живляться солодкою виділиною мшиць-галясівок, які живуть дуже коротко підчас гарячого літа, а потім гинуть. Тому згадані мурашки мусять підчас літа поробити запаси солодкого соку на цілу зиму; коли западе ніч, мурашки прямують величезними громадами до дубів, на яких звичайно живуть галясівки, побирають від них цілу ніч солодкий сік і вертаються до свого муравлища. Там віддають частину соку мурашкам, що пильнують гнізда, а з решти роблять запаси на зиму. Так працюють ціле літо. Найцікавіше в них те, що магазином запасу соку на зиму є самі мурашки, які можуть прийняти величезну кількість соку до нутра, роздуваючись при тім непомірно. Мурашки-шпихлірі висять цілий час рядами нерухомо на стінах комор неначе живі бочки, а другі мурашки „напихають" їх солодким соком, доки животики мурашок не дійдуть до величини малої ягоди. Коли промине літо і не стане в лісі сокодайних галясівок, мурашки підходять до мурашок-шпихлірів і висисають просто з їх уст замагазинований сік.

Направа і охорона гнізд.

Мурашки дбають дуже і про цілість своїх гнізд; коли гніздо ушкодиться, чи хтось його ушкодить, вони його мерщій направляють. Входу до муравлища пильнують мурашки-войовники, які не допускають до середини чужих мурашок.

Дуже цікавий спосіб пильнування гнізда мають грубоголові мурашки (Кольобонсіс трунката). Їх гнізда містяться в галузі дерева. Вхід є збудований в той спосіб, що може сторожити його лише один вартівник. Він затикає отвір... своєю великою головою. Коли до гнізда приходить муравель, тоді своїми ріжками надає відповідний „сигнал" голові вартівника, а тоді цей його впускає.

Мурашки розбишаки і невільники.

В полудневій Европі і в Швайцарії живуть мурашки амазонки (лат. Поліербус руфесценс), що зовсім не є працьовиті, згідно з нашою опінією про них. Вони провадять бездільне й розбишацьке життя, а на них працюють мурашки-невільники. Щоб здобути собі таких невільників мурашки-амазонки нападають нагло збитою лавою по 100—2000 штук на інші гатунки мурашок, що заскочені нагло втікають, лишаючи свої лярви. Переможці забирають їх до себе і виховують з них невільників, що працюють опісля на переможців.

Життя мурашок, як бачимо, дуже подібне під деякими оглядами до життя людської суспільности, а його прикметою є ріжнородність способу життя і хисту жити суспільним життям у великих містах-муравлищах, яких техніка будови дивує навіть людину.

—o—

ГЕЛЬ У ЛІЧНИЦТВІ

Гель — це газ, що 7 разів лекший від повітря. Він знаний головно з того, що його вживають до наповнювання повітреплавів (цепелінів), раз тому, що він незвичайно легкий і тому, що не вибухає, як нпр. водень. Гелю у вільному повітрі дуже мало; його відношення в повітрі 1:200.000. Найбільше продукують гелю в Америці, де дістають його з підземних газових джерел.

В останніх часах гель застосували лікарі і в лічництві. Показалося, що мішанина гелю 79 прц. з киснем 21 прц. надається також добре до віддихання, як звичайне повітря, де є 21 прц. кисня і 79 прц. азоту. Одначе мішанина кисня і гелю є втроє лекша, ніж звичайне повітря, тому легко входить до легенів і вимагає до того багато меншої напруги віддихових мязів, ніж при вдиханні звичайного повітря. Ця прикмета мішанини гелю й кисня має вартість у випадках важкої астми в хоробах дишиці, дифтерії горла, коли виступає душність та важко віддихати. Тоді легка мішанина кисня з гелем може влекшити віддихання, рятуючи часто хорого від удушення.

ПТАХИ-МАГОМЕДАНИ

В диких недоступних джунглях і лісах гарячих країв живе багато родів птахів, яких життя і звичаї ще зовсім нам незнані.

Англійський дослідник Лейк, що прослідjував життя птахів у східній Африці, найшов там цікавого птаха, званого з лат. Евелектес гордацеа, що має справжній гарем з жінок-пташок. Він залицяється рівночасно і до трьох-чотирьох самичок, яким будує гнізда в часі парування. При тому він є дуже дбайливим батьком і заздрим чоловіком, пильнуючи уважно, щоб чужий самчик не дістався до його жінок у ріжних гніздах.

Сторінка без політики.

Чоловік із флянелевими ногами.

Перед льондонським судом станув недавно вломник Віліямс, який має в Англії славу найкращого вломника і став майже легендарною постаттю. Останній раз Віліямс був засуджений ще в 1911 р. Від тієї пори не вдалося льондонській поліції ні разу приловити його на „гарячому".

В суді признався Віліямс, що він „працював" залюбки в кожну суботу. Тільки в одному 1937 р. виконав він — як сам зізнав — 38 вломів. Суддя звернувся до Віліямса з домаганням вичислити всі, виконані ним, крадежі.

— На жаль — відповів Віліямс — я не запамятав усіх адрес. Крадежей було так багато...

Підчас арештування знайшли при Віліямсові пару гумових кальошів, рукавички, 47 ключів-витрихів, дві електричні лямпки, трохи дроту й апарат, що при його помочі можна відчиняти вікна, не розбиваючи зовсім шкла. Поліція домагалася, щоб того апарату не показувати публіці і звернулася до адвокатів не описувати того апарату, тому що апарат Віліямса „геніяльний винахід", який може накоїти багато шкоди.

Віліямс заявив із гордістю, що ніколи не брав зі собою зброї. Крадежі виконував він залюбки в суботи, бо в той день виплачують платні і гроші тоді мають навіть і найбідніші люди.

— Я брав тільки готівку. Ніколи не брав ні срібла, ні дорогоцінних предметів, щоб не мати до діла з пасерами. Імовірно тому — так собі це пояснюю — не могли мене 26 літ зловити.

У злодійських колах та в Скотлянд Ярді Віліямса знали під прізвищем „чоловіка з флянелевими ногами", бо такий легкий був його хід, не залишаючи по собі ніяких слідів.

Суд засудив архивломника Льондону Віліямса на 5 літ вязниці.

— Щож, і мені треба відпочати — заявив Віліямс, вислухавши присуд.

Двічі прострілив собі серце і двічі його врятували.

Віденські часописи описують небуденну подію, яка там недавно трапилася. 22-літній урядовець Йоган Шмоль вже другий раз наложив на себе руки, перестрілюючи собі серце. Ще перед сімома роками хотів він покінчити самогубством зі собою і зранився тоді так важко, що лікарі не мали вже ніякої надії рятунку. Всетаки лікарям-хірургам вдалося його майже чудом урятувати. Причиною першої самовбивчої спроби була втрата праці, підчас найгіршої крізи.

Цим разом причиною самовбивства було нещасне кохання. Дівчина, яку він любив, відмовилася вийти за нього заміж, тому, що він мало заробляв. І цим разом Шмоля врятували. Коли тепер раненого положили на операційнім столі, лікарі здивувалися, побачивши на грудях Шмоля т. зв. „віконце", яке завжди роблять хірурги, щоб дістатися до серця. Тепер Шмоль пострілився саме в те, зроблене підчас першої операції „віконце".

Часописи описують при цій нагоді хід операції серця, яка є дуже небезпечна й рисковна. Все залежить від швидкости і прецизности рухів хірурга. Операція відбувається під наркозою. Передтим влучують пацієнтові апарат до штучного віддиху.

Інтереси з духами.

Італійська поліція арештувала перед кількома днями в Міляно жінку, яка довгий час працювала як медіюм.

Називалася вона Сілля Кодаччі і здобула собі в окультистичних колах добре імя. Її арештування та заміти, які їй робить поліція викликали загальне счудування.

На сеанси, в яких брала участь як медіюм п-і Сілля Кодаччі приходило завжди чимало людей і викликували у відповідних колах завжди велике зацікавлення. Для свояків, які теж цікавилися окультизмом, уладжувала Сілля окремі сеанси в замкненому родинному кружку. Дотепній Сіллі вдалося переконати свою рідню, що за відповідною оплатою вона зможе зеднати їм поміч духів до ріжних інтересів. Спершу свояки повірили в обітниці і кілька тисяч лірових банкнотів помандрувало до кишені медія. Колиж згодом своякам трапилися ріжні нещастя і духи не то, що не перешкодили нещастю, але й не помогли, набрали всі підозріння, що їх гарна своячка — медіюм трохи переборщує у своїм знайомстві з духами і повідомили про всі окремі сеанси поліцію. На підставі цього доносу поліція арештувала Сіллю Кодаччі, яка вже призбирала собі підчас тих тайних сеансів 5.000 лірів.

Та найцікавіше в цілій справі те, що Сілля натягнула тільки свояків, зате чужі не мали ніякої, навіть найменшої причини наріката на неї.

Манастирський податок зі старого документу.

Новий ігумен чеського манастиря Піярів у місті Юнгбунцляв наложив на багатьох громадян того міста доволі важкий обовязок. Той ігумен вишукав у старих пергаменах документ, що на його підставі багато мешканців мало складати оплати на вдержання манастиря. В 1869 р. багато з тих громадян звільнилося від того обовязку, зложивши одноразову данину, так що старий припис обовязував уже лиш нечисленний гурток мешканців. Згодом призабули зовсім за той нещасливий документ.

Щойно новий ігумен, який почав оглядатися за новими джерелами доходів, віднайшов старий документ. Очевидно нащадки давніх мешканців міста не хотіли навіть і чути про новий „податок" тимбільше, що й державні податки не були дуже легкі. Ігумен віддав цілу справу судові, який мусітиме твердий горіх розкусити, щоб цю справу по соломонівськи вирішити. Ясно, що вперті „платники" будуть боронитися з усіх сил перед несподіваним податком.

—o—

Адресова книжка „Хто чим є"?

Вийшла уже відома англійська адресова книга „Хто чим є?", на 1938 р. Це величезна книга, яка має 3.783 сторінки і містить більше, як 40 тисяч біографій.

Давніми часами „Хто чим є" містив тільки вістки, що торкаються тільки англійців. Від недавна дають у цьому альманасі теж місце й чужинцям.

В найновішім томі помістили видавці „Хто чим є" короткі біографії Марлени Дітріх, Ґрейс Мур, Сесіля Б. Меля, Віліяма Сарояна та інших. Є там теж імена французьких письменників як напр. Жіль Ромена, Дюамеля й інших.

Більшість біографій написали самі автори. Біографія Едварда VIII. має всього 5 рядків. Після вичислення імен князя Віндсору в книзі подано, що він був королем від того до того дня і що опісля оженився з місіс Валіс Ворфільд.

Негуса називають далі в цій книзі: „Їх світлість цісар Абісинії".

ПРИГОДА КНЯЗЯ КЕНТУ.

Князь Кенту, брат короля, який обїздить саме під цю пору Шотляндію загостив на обід, що його уладили в його честь студенти Ебердинського університету. Після десеру князь закурив і кількох студентів пішло за його прикладом.

Голова студентського товариства Едмунд Гію, син тамошнього шлюсаря, піднісся і сказав:

— Ваша королівська світлосте, леді й джентельмени! Дозволю собі пригадати вам, що на наших обідах не принято за столом курити.

Князь Кенту загасив негайно папіроску і спокійно почав далі говорити зі студентами. Кілька хвилин пізніше він вийшов до сальону й знову там закурив.

НА ГЛИБИНІ 120 М. ПІД ВОДОЮ.

З Ню Йорку повідомляють, що нурець Макс Ноль, який працює в одній великій спілці будови кораблів, побив світовий рекорд, спустившися в озеро Мічіґен на глибину 120 м.

Специяльний костюм для нурця, в якім Ноль спустився на дно озера, витримує натиск 20 кг. на 1 квадратовий центиметр. Той апарат має вдосконалений кисневий апарат і телефон.

Як повідомляють американські часописи в такімже костюмі Ноль та деякі інші нурці збираються обшукати кістяк „Люзітанії" затопленої в 1915 р. німецьким підводним човном недалеко берегів Ірляндії. З „Люзітанією" затонуло багато золота та ріжних дорогоцінностей на 6 міліярдів франків.

ЗЛОДІЙ, ЯКИЙ ЗАБУВ СВОЮ ВІЗИТІВКУ.

Таке ще мабуть не трапилося в криміналістиці, щоб злодій забув на місці свого вчинку свою візитівку.

Перед кількома місяцями трапилася така подія в баварськім місті Кірхвайдах. Злодій зложив гостину у прегарнім овочевім саді тамошнього пароха і ніким незапримічений накрав багато овочів. Спустошення в саді запримітили щойно досвіта і при тій нагоді знайшли портфель, який віднесли парохові.

В портфелю було 60 марок і візитівка з прізвищем та адресою злодія. Ще того самого дня появилося на чорній таблиці громадського уряду оголошення, щоб злодій відніс свою добичу до пароха. Ясно, що той заклик викликав зрозуміле враження.

ЛЕТ 1000 КМ. ПУСТИНЕЮ ДО ПОЛІЖНИЦІ.

З оази Себга, віддаленої від Триполісу на 950 км., закликали при допомозі радія лікаря до жінки одного з італійських військових достойників. Маршал Бальбо вислав негайно військовим літаком одного з начальних лікарів кольоніяльної лічниці в Триполісі, який уже підчас лету подавав крізь радіо свому товаришеві в оазі професійні поради, як рятувати життя поліжниці.

На щастя лікар прилетів до оази ще в саму пору, щоб перевести операцію поліжниці, яка породила дівчинку.

—o—

ВЕСЕЛЕ.

НЕПОРОЗУМІННЯ.

Швець невдоволений зі свого учня:

— Цілий день їсти — то добре! Але від роботи, друже, викручуєшся. Ти лінтяй, яких мало і таким залишишся ціле життя. Що? Мені здається, що ти дивишся крізь вікно і взагалі не чуєш, що я до тебе говорю?

— Ні, майстре, але я думав, що ви до себе говорите.

ПІЗНАВ.

— Бачите, осьтут моя світлина з моїми товстими свинками. Пізнаєте мене на ній?

— Очевидно, адже ви тут у капелюсі.

Українці!

Чи знаєте Ви, що неписьменність — найбільший ворог кожного народу, найстрашніша гальма його поступу на всіх ділянках життя, каламутне джерело його духового рабства?

І чи знаєте Ви, що серед нас, осьтут на західних землях, аж мілюн сімсот двацять тисяч (себто 41.7 відсотків), а в самій тільки Галичині ... сімсот трицять шість тисяч (себто 34.5 відсотків) українців у пошкільному віці (від 14. року життя вгору) — не знає сьогодні основ грамоти, себто стільки української молоді та старших не вміє ні читати, ні писати? Їх души опутує темнота, вони не бачать іще ні своєї цілі, ні шляху до неї... І якже так іти вперед? І якже тут за кращу долю змагатись? Як?...

Та чи знаєте Ви, що неписьменність і далі грізною навалою налягає на щораз-то нові сотні тисяч української дітвори та доросту, що мусять виростати без народньої школи, побільшуючи кожного року неписьменність народу до просто жахливих розмірів?

Чи можна спокійно-байдуже дивитись на те, як повінь неписьменности заливає наші села й міста, як з ніг валить наших братів і сестер, як відосередніми течіями відносить їх згодом у чужинне море?..

Хто Бога в серці має — биймо в дзвони — і то скрізь:

НА ТРІВОГУ!

Щоб нашої рідної країни до решти повінь не залила!..

МИ ВСІ — письменні, що вміємо читати й писати, —

МИ ВСІ — чесні, що почуваємо право зватися українцями, —

МИ ВСІ — свідомі, що болієм над нашим лихоліттям, —

МИ ВСІ — вірні сини й доньки Українського Народу, що бажаємо кращої долі Рідній Країні —

Ставаймо всі як стій у лави завзятущих борців із нашим найбільшим нещастям — із темнотою народу!

Всіми можливими способами (організуючи неписьменних у членів наших низових установ та утворюючи для них курси, або працюючи над невеличкими гуртками, чи таки просто над окремими людьми) — всіми можливими засобами (з будьякого українського букваря, найкраще з ювілейного видання **„До Сонця, початки письма й рахунків для старших"**) — борімся всі з цим ворогом народу.

Бо ворог той, як не вбємо його ми — сам від себе не згине.

Бо ворог той, як не виставимо мерщій зі свого боку соток тисяч героїв-боєвиків — від самих наших щорічних закликів не відступить.

ГРОМАДЯНИ—ГРОМАДЯНКИ!

Напередодні великого **Ювилейного Року „Просвіти"**, що саме вступає у 70. рік своєї безупинної боротьби

за визволення духа українського народу

нехай скрізь по наших селах і містах, по цілій рідній землі, серед усіх свідомих українців пролунає могутньо і твердо:

неписьменності — СМЕРТЬ!

Нехай цей великий поклик понесеться широко в народ: із сторінок усієї нашої рідної преси, із усіх церковних проповідниць, із домівок усіх наших установ і товариств, із уст кожного свідомого українця й українки!

Через грамотність — до національної свідомости, гідности та чести, до сили та слави Рідної Країни!

Львів, дня 7. грудня 1937.

† АНДРЕЙ МИТРОПОЛИТ (в. р.).

Матірне Товариство „Просвіта" у Львові:
Д-р Іван Брик, голова. Микола Дужий, секретар.

Комісія для поборювання неписьменности при Т-ві „Просвіта":
о. Юл. Дзерович, голова. Ст. Похмурський, секретар.

Наукове Товариство ім. Т. Шевченка
Д-р Іван Раковський, голова.

Українське Педагогічне Товариство „Рідна Школа":
Денис Корепець, голова. Д-р Мирон Коновалець, секр.

Товариство Священників ім. св. Андрея:
о. Сав. Дурбак, за голову, о. Я. Савицький, за секрет.

Ревізійний Союз Українських Кооператив:
Остап Луцький, нач. директор. Ів. Филипович, дир.

Краєве Товариство „Сільський Господар":
Мирон Луцький, голова. Д-р Е. Храпливий, директор.

Центральне Українське Жіноче Товариство „Союз Українок":
Мілена Рудницька, голова. О. Джиджора-Дзьоба, секр.

Руханкове Товариство „Сокіл-Батько":
Інж. Мих. Хроновят, голова. В. Савак, секретар.

Руханково-Спортове Товариство „Великий Луг":
Д-р Роман Дашкевич, голова. Іван Ющишин, секретар.

Українське Товариство „Відродження":
М-р Мик. Ценко, голова. М-р К. Добрянський, секр.

Взаїмна Поміч Українського Вчительства:
Денис Стельмах, директор. Іван Стебчак, директор.

Товариство „Учительська Громада":
Волод. Радзикевич, голова. Е. Жарський, секретар.

Останні хвилини Нанкіну.

Як подає Домеї, японська армія заняла всі важні стратегічні точки на передмістях Нанкіну і почала генеральний наступ на місто. Опір китайців цілковито заломався і нема сумніву, що в найближчому часі Нанкін упаде. Фронт заломили провінціональні відділи, що втікли в переполосі з фронту поза визначену маршалом Чанкайшеком оборонну лінію.

МІСТО ПУСТІЄ.

В Нанкіні паніка. Всі чужинці покинули місто, за винятком кількох воєнних кореспондентів. Учора вечором виїхав з Нанкіну марш. Чанкайшек з жінкою і своїм англійським дорадником Дональдом. Ген. Танг-Шенші видав учора вечором приказ замкнути всі брами і заборонив цивільному населенню показуватися на вулицях міста.

ПАЛЯТЬ І РАБУЮТЬ СТОЛИЦЮ.

Райтер подає: Китайські частини, які ще залишились у Нанкіні, палять і нищать склади муніції та зброї, летунські ганґари і фабрики. Треба боятися, щоб вони не підпалили репрезентаційних палат і урядових будинків, які мають чималу архітектонічну вартість.

Час до часу лунають вистріли: це мародери рабують крамниці та приватні мешкання.

АМЕРИКА ПРОТИ ВСТРЯВАННЯ В ЕВРОПЕЙСЬКІ СПРАВИ І ДИКТАТУР.

Вчора відбулось у Вашингтоні відкриття панамериканської конференції. Державний підсекретар Злучених Держав підкреслив у вступній промові, що основою панамериканського відношення до Европи повинна бути повна неінтервенція у внутрішні відносини европейських держав. Дальше заявив промовець, що американські держави не потребують ніяких диктатур, бо підставою американського життя є демократія.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

З відчитової салі.

Академічні Вечорі Богословського Наук. Т-ва у Львові: О. Д-Р Г. КОСТЕЛЬНИК: ІНСТИНКТ У ЛЮДИНИ. Львів, саля „Української Бесіди".

Четвертий з черги виклад з циклю Академічних Вечорів Богословського Наукового Т-ва у Львові виголосив о. д-р Г. Костельник при виповненій салі. На вступі о. прелеґент зазначив, що інстинкт має дві сторони: 1) внутрішню стадію, готовість до діла та 2) інстинктове діло, доцільне планове діло, до якого виконання треба розуму. Одні кажуть, що хоч звірята не мають такого розуму як люди і не думають, але Бог, що їх сотворив, подбав про те, щоб вони мали інстинкт. Інші вважають, що інстинктова праця — це праця, вивчена попередніми поколіннями і передавана потомкам. Матеріялісти вважають, що інстинкт — це скомпліковані рефлексні відрухи. Одначе пояснення матеріялістів не є ніякими поясненнями, бо вони відкидають доцільність у природі. Звірячий інстинкт міг би свідчити про те, що деякі комахи мудріші від людей. Одначе це свідчить тільки про мурдість Творця, який подбав про велику доцільність у цілій природі. Прелеґент підкреслив значіння вітального чинника, джерела живого сотворіння, для звірячого інстинкту, ілюструючи це цікавими прикладами з життя звірят.

Також у людському житті діє цей вітальний чинник, інстинкт. Людина родиться найнемічніша з усіх сотворінь. Природа підпомагає людині інстинктом, дає людині апарат до думання, розум. Люди є тільки ужитковцями розуму. За людину думає природа, людська натура, яку сотворив Бог. Це найкращий доказ на істнування Бога. Людина має чуттєвий інстинкт, який каже їй, що гарне, добре, небезпечне і т. д.

В 19. ст. люди занадто гордилися своїм розумом. Раціоналісти виступали проти людської природи, проти людських інстинктів. Большевики продовжають тепер боротьбу раціоналістів з людськими інстинктами, але її виграти не можуть.

Люди не є панами природи, тільки її дітьми, її ужитковцями. Не можна поборювати людських інстинктів, бо це голос природи.

Цей цікавий виклад, виголошений з питомою о. прелеґентові красномовністю і силою аргументації, нагородили приявні оплесками. Опісля розвинулася жива дискусія, в якій промовляли: д-р М. Дзерович, о. В. Дурбак, м-р Ю: Редько та о. д-р М. Конрад. Вкінці відповів коротко о. д-р Г. Костельник.

По широкому світі.

Німецький епископат відповів гострим пастирським листом на недавні заяви мін. Ґебельса і Керля в релігійних справах.

Мадярський міністр війни ген. Редер вибирається до Риму з ревізитою.

Італійський король дав маршалові Ґраціяні дідичний титул маркіза де Неґелі.

Французький міністр закордонних справ Дельбос виїхав з Польщі до Румунії.

Французький ґенеральний штаб вислав до Анкари делеґацію, яка має вести переговори з турецьким ген. штабом у справі санджаку Александретти.

Французька рада міністрів відбула вчора засідання.

Британський представник при еспанському національному уряді виїде 10. ц. м. до Саляманки.

У французькому парляменті торговельна комісія ухвалила 9-ма голосами проти 4-ох продовжити париську виставу на 1938. рік.

Литовська церковна влада веде з урядом переговори у справі урегулювання взаємин.

Польсько-латвійські переговори над оживленням торговельних взаємин покінчились у Ризі.

Болгарська коронна рада під проводом короля обговорила недалекі вибори до парляменту і вислухала вражінь короля з його недавньої поїздки.

Швайцарська національна рада визнала ретороманську мову четвертою урядовою (крім німецької, французької та італійської).

Бразилійський президент впровадив спільний державний прапор, касуючи прапори всіх стейтів. Рівночасно він завісив аж до виборів стейтових губернаторів, визначуючи на їхне місце намісників, які безпосередньо підлягають йому.

З польських справ.

ПОВІНЬ МЕДАЛЬ.

У вівторок 7. ц. м. відбулося засідання правничої комісії у справі законопроекту про відзначення медалею за довголітню службу. На цьому засіданні виголосив довшу промову прем. Складковський. Підкреслив, що в Польщі за мало відзначених осіб, бо на 3.746 самоуправних одиниць, міських і сільських волостей, в 1.145 волостях не було цього року ніодної відзначеної людини. До того в 825-ох волостях є лише по 1-ій відзначеній особі, отже навіть у неділю ніхто не бачить ніяких польських відзнак. Тому заявив премієр — не бачив я іншого виходу, лише видати драконський розпорядок, щоби в кожній волости піднайти двох гідних громадян, без ріжниці віроісповідання і національности, які найбільше зробили в цій волости, надати їм бронзовий хрест заслуги, щоб люди бачили бодай, як виглядає польське відзначення. Вкінці заявив, що число відзначених осіб медалею дійде до пів міліона.

КІЛЬКО КЛЮБ О. З. Н. МАЄ ПОСЛІВ?

По нарадах О. З. Н. у „ресурсі обивательській" у Варшаві, де промовляв полк. Коц у справі створення парляментарного клюбу О. З. Н., кружляли поголоски, що парляментарний клюб О. З. Н. обєднуватиме 200 послів і сенаторів. Одначе по тижневі виявилося, що клюб послів О. З. Н. не обєднує навіть 100 послів, клюб сенаторів О. З. Н. ледви 40 сенаторів. Отже в сенаті клюбові недостає до звичайної більшости ще 8 сенаторів. У вівторок 7. ц. м. парляментарний клюб О. З. Н. дістав одну з найбільших кімнат, в якій приміщувалося раніше ББ

ПРОЄКТ ВИБОРЧОЇ ОРДИНАЦІЇ.

Демократичний Клюб разом з „Легіоновою лівицею" предложить маршалкові сойму проєкт нової виборчої ординації ще цього місяця. Головою Демократичного Клюбу буде сен. Флешарова, секретарем Клюбу буде пос. Совінський.

ГОСТРИЙ ОСУД.

Агенція „Іскра" оголосила заяву полк. Коца, який гостро осудив статті відомого польського публіциста Мацкевича у справі О. З. Н. Як відомо ред. Мацкевич підкреслював, що О. З. Н. обєднує особи ріжних ідеольогічних напрямків і не висуває спільного ідеольогічного гасла. Зате членів О.З.Н. має обєднати „менажка". Полк. Коц осудив ці статті як наклеп.

НЕВДАЧІ ПОЛК. МЕДЗІНСЬКОГО.

Ріжні коментарі в парляментарних колах викликав факт, що полк. Медзінського не вибрали головою військової комісії, в якій він був головою від кількох років. Тепер вибрали на його місце головою цієї комісії ген. Желіговського. Здогадувалися теж, що полк. Медзінський буде головою парляментарного клюбу ОЗН, але це становище обняв пос. Сьвідзінський. Отже нова невдача.

„Епохальна подія" для славянських народів.

Славетна „Конфедерація Млодих" у Варшаві" відбула вже 2. XII. ц. р. установче засідання. Все заздалегідь приготовано й апробовано. Голова Товариства п. Чарнецький, що задеклярував себе „жмудзіном", відчитав хитро змонтовану, майже беззмістовну декларацію „Конфедерації Млодих". Вона має своєю ідеєю сполуки чотирьох народів (чомусь тільки під потужним гербом: орла, св. Михайла Архангела і Погоні) довести до відбудови Ягайлонської Польщі.

Опісля виголошували у подвійній мові — рідній і польській — декларації „представники" молодого покоління білорусинів, поляків та українців. Литовської декларації не було, бо „вожди" Конфедерації не зуміли піднайти відповідного чоловіка серед литовців. „Одповедзі їх били категоричне" — сказав п. презес.

Присутніх було коло 20 осіб, з того 7 гостей. „По наказу" через акламацію вибрано п. Бобжинського „гоноровим презесом" Конфедерації.

НОВИНКИ.

— „Хром", Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасоновує і переробляє уживані футра за найновішими моделями. —?

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254—46.**

— **Українська Студентська Громада у Варшаві** влаштовує 11. ц. м. в салі ВТВ, при вул: Перацького 19. свято в честь Л. Українки. В програму входить реферат д-ра Дм. Донцова, сольові співи, деклямація та співи мішаного і мужеського хору.

— **До відома мешканців Городецької дільниці.** Краєве насінницьке обєднання „Ріль" у Львові для вигоди консументів Городецької дільниці відкрило з днем 25. листопада ц. р. нову свою крамницю при вул. Городецькій 14, в якій поручає меди (високогірські кураційні, гірські десерові, липові, подільські та волинські), овочі, гриби, соки і медові тіста по конкуренційних цінах

— **Репрезентаційний Хор Болгарського „Гусла".** Поїзд, що ним мали приїхати члени хору до Львова спізнився. Тому концерт хору не відбувся, зате відіграли в театрі „Одружіння" Гоголя. Хор „Гусла" виступить у четвер уже не у Великому Театрі, лише в Театрі Ріжнородностей. Початок в год. 8.30 веч.

— **Інжинір і інжинір.** Міністерство освіти видало проєкт закону про титул дипльомованого інжиніра та інжиніра. Абсольвенти політехніки, вищих академічних шкіл на виділах технічних, рільничих, огородничих і лісних дістануть титул дипльомованого інжиніра. Зате титул інжиніра буде прислуговувати абсольвентам вищих промислово-технічних шкіл, що не мають характеру академії, як нпр. варшавська школа будови машин.

— **Поминальне богослуження за померших** членів Т-ва „Українська Бесіда" у Львові відправив в середу 8. ц. м. о. крилош. Дамян Лопатинський в Успенській церкві з нагоди 75-ліття Т-ва. На поминальне богослуження прийшли численно члени. Т-ва По богослуженні відбулася в домівці Т-ва спільна фотографія всіх членів Т-ва „Українська Бесіда".

— **Отже вже не „Галицька" Каса Ощадности.** Рада міністрів приняла законопроєкт про переміненя „Галицької Каси Ощадности у Львові" на „Центральну Малопольську Касу Ощадности у Львові". Ця переміна має на меті, як кажуть, надати дотеперішній Касі Ощадности характер зближений до Польського Банку Комунального у Варшаві і Комунального Банку Кредитового в Познані. Поправді робиться це на домагання польських україножерних кол, які не можуть стерпіти слова „Галичина" і „галицький" та раді би затерти всякі історичні признаки, невигідні для польонізації краю.

— **Памятник М. Мончинському будують у Львові.** Львівський магістрат рішив продовжити жидівському спортовому клюбові „Гасмонеї" винаєм піліховських грунтів біля Янівської вулиці на 15 літ. Одночасно технічна комісія міської ради згідно з рефератом д-ра Вайгля дала комітетові дозвіл на будову памятника бригадієрові Мончинському на площі перед школою Марії Магдалини при вул. Сапіги.

— **Викрили петардову організацію.** Львівська влада безпеки перевела 7. ц. м. низку арештувань. М. ін. арештували голову секції молодих народової партії Владислава Кульовського та його заступника Плашкевича. Арештовані стоять у звязку з організацією петардових атентатів у Львові. Досі арештовано вісім осіб. Між ними находиться кімнатний маляр Станислав Мельник, пекар Марцін Куля і кравець Михайло Еліящук. У одного арештованого знайшли зброю і петардовий матеріял. Закидують їм м. і., що кинули петарду у фірмі „Ваше Очко" в Ринку.

— **Лікарі дістануть самоходові полекші.** Скарбова влада признала вільним фахам нові полекші в інтересі моторизації. При вимірюванні податку лікарям, що мають власні самоходи, скарбова влада має зачисляти кошти зужиття самоходу та видатки на подорожі, звязані з виконуванням лікарського звання.

— **Хто вбив Якубовського?** Ще в літі хтось убив у клепарівському лісі у Львові урядовця Скарбової Палати Якубовського. Як підозрілого в убивстві арештували були якогось Піонтковського. Слідство виявило, що Піонтковський Якубовського не вбив. Вбивник досі скривається.

— **Львівська хроніка.** Служниця Анна Дякун повідомила поліцію, що Іван Голдун, удаючи її нареченого вимантив від неї 180 зол. і пропав без сліду. — В поліційному слідчому арешті 21-літний Антін Моріц хотів відобрати собі життя і тому поперетинав собі жили в руках та проковтнув скло. Його відвезли до шпиталю. — Іван Задорожний (вул. Зборовських 1.) повідомив поліцію, що пропала йому 59-літня жінка Розалія. — Леонові Юдзінові вкрадено у трамваєвому возі портфель з готівкою 110 зол. —

— **Краєва хроніка.** Солтиса громади Угринів Середній пов. Калуш Стефана Кобиляка потягнено до судової відповідальности за спроневірення податкових грошей. — До канцелярії адв. д-ра В. Мішля у Стрию вломилися злодії й розбивши касу, забрали 600 зол. — В Золочеві зловлено голосного бандита Гловяка, що втік недавно із вязниці.

— **Волинська хроніка.** Заходом громадського самоврядування будуються збіжеві елеватори в Сарнах, Костополі, Тучині, Межиріччі, Дятковичах і Корці. — У Володимирі має повстати купецька гімназія. — Рівенський окружний суд на виїзній сесії в Сарнах засудив громадського писаря в Рафалівці Михайла Муху на 4 роки вязниці за крадіж 1.400 зол. з громадських грошей. В Радивилові пов. Дубно на бухгальтера Бернарда Печеніка напали вечором на вулиці бандити і вкрали йому готівку 1.100 зол.

— **Польський адвокат дефравдантом.** Трибунал окружного суду в Чорткові розглядав справу адвоката д-ра Болеслава Кроковського в Чорткові, якого прокуратура потягнула до відповідальности за спроневірення готівки і депозитів, які повірили йому клієнти. Кроковського, який признався до вини, засудили на півтора року вязниці з припиненням на два роки. Прокуратор заповів апеляцію.

— **Вкрали 14.000 зол. з поштового воза.** В Раві Руській украдено в ночі на 8. ц. м. з поштового амбулянсу на двірці 14.000 зол. Злодії отворили двері амбулянсу підробленим ключем. Це вже другий випадок крадежі з амбулянсу в часі транспорту з поштового уряду на двірець.

— **Летунський ліцей** має повстати в Білій Підляській у звязку з місцевою фабрикою літаків. Крім того летунський ліцей буде злучений в одному будинку з іншими більськими загально-освітніми ліцеями.

— **Спалили перегонову стайню.** Варшавська поліція займається справою підпалу маєтку Чарториських у Красному. Вогонь повстав у возівні, що притикала до стаен, в яких находилися перегонові коні. Заки згасили вогонь, згоріла возівня, частина стайні та два коні. Кілька днів пізніше згоріла уїзджальня, також внаслідок підпалу.

— **Величезна дефравдація.** У Хшанові відбулася судова розправа проти дирекції та урядовців місцевого Залічкового Товариства за дефравдацію 750.000 зол. Засудили: дир. Гжелецького на 6 літ вязниці, дир. Дзюбу на 5, касієрку Слюсарчикову на 3 роки, урядовців Косовського на 4 роки, Фльорчика на 18 місяців і Павеля на 1 рік. Усіх без припинення кари та з зачисленням слідчого арешту.

— **Не вільно дзвонити на Різдво в Росії.** У звязку з кампанією, веденою тепер у Совітах проти Різдвяних Свят, совітська влада заборонила строго дзвонити в часі цього великого свята. Заборонила також виставляти ялинку в церквах. Подібна заборона була вже попередніми роками, але населення не дуже її слухало. Цього року має бути інакше.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Десятий рік.

Десять літ — немалий шмат часу для нації, великий шмат для людини, а ще більший для журналу. А коли додати — українського журналу, то це майже епоха.

Скільки то вже в нас не появлялося ріжних журналів, направду, добрих і безперечно злих! Появлялися як метори, блиснули гарним чи поганим світлом раз, два, часом навіть блистіли і цілий рік, а потім западалися у темну безвість українського неба. „Зеркало", „Світ" передвоенний і „Світ" повоенний, „Шляхи", „Ілюстрована Україна", „Чар Зілля", „Політика", „Шлях Нації", „Проти Хвиль" і так далі аж до „Зиза" включно, а „Нових Шляхів" „Культури" і „Вікон" виключно.

Всі вони лежать нині у студенім гробі небуття дочекавшись коротших чи довших некрольоґів, коротшої чи довшої памяти, ліпшої чи гіршої слави.

Тому приємно мені нині заговорити про десятьлітний ювилей — на щастя не людини — а доброго і симпатичного журналу, що перебився крізь мряку байдужости, перебрив трясовину кризи і перескочив неодин рів недоплатників.

Заговорити про „Літопис Червоної Калини"!

Повних девять літ тому сказав мені директор „Червоної Калини":

— Хочемо видавати журнал военних споминів та історії.

— Не піде! — відповів я навіть не надумуючись.

— Чому?

— Раз, що вже календар сповняє цю задачу, два, що в нас журнали не йдуть.

— Подумаю — сказав зажурено директор і за тиждень видав перше число „Літопису".

Я був трохи обиджений, але з приємністю переглянув перше число — цікаве і гарно оформлене. Щож — думаю — не послухав мене, але видав, не піде журнал, але добре, що хоч кілька чисел вийде.

А тимчасом мені „на злість" виходило число за числом, число за числом — цілих девять років.

І отсе вступає „Літопис" у десятий рік свого трудящого життя.

Скільки за той час появилося в ньому цінного, яке напевно булоб занидіпо у людській памяти, скільки людей підбадьорених добрим прикладом узяло за перо і списало все те, що памятають про великі дні і що колись може дати свідоцтво великої жертви і великої любови. Скільки разів кожний з учасників зриву затремтів усіми фібрами душі, коли побачив світлину свого полку, сотні, чи роя, лице свого товариша зброї, околицю свого переможного наступу. Скільки разів батьки учасників здавивши в руках серце читали опис бою, в якім їх Василь, Петро, Ромко чи Славко віддав життя за сповнення Великої Мрії! Скільки разів діти учасників з запертим віддихом слухали описів минулих днів, горіючими очима оглядали картини минулих подій.

Нехайже десятий рік „Літопису Червоної Калини" буде роком ще більшого його розцвіту на добро нас усіх. Нехай нащадки наші не блукають у сумерках хоч одної доби рідної історії!

Галактіон Чіпка.

— **Вбили девятьох місіонарів.** Як виказало доходження, переведене християнською церковною владою при допомозі японців у північному Китаю, в місцевости Фен-Пін-Фу, справді вбито 9 місіонарів: трьох французів, двох чехів, трьох голяндців і одного поляка. Тіла вбитих спалили на прилюдній площі. Після спалення знайшли ріжні дрібні предмети місіонарів та останки одежі. Хто доконав злочину, годі довідатись.

— **Копія стовпа Траяна в Римі.** На площі 6. червня в Букарешті мають побудувати вірну копію колюмни Траяна, що находиться в Римі. Як відомо, на колюмні є вирізблені сцени з походу цісаря Траяна на Дакію, теперішню Румунію. Італійська влада згодилася на виконання тієї копії, що буде переказана румунському урядові підчас окремої врочистости.

— **Ріжні вістки.** На дорозі Відень—Грац упав до озера самохід, наслідком чого згинули дві особи. — У фінляндській місцевости Тіпасоя згоріла школа, причому згинуло трое дітей, а 13 врятовано в останній хвилині.

Останні вісті.

ПЕРЕД ЗМІНАМИ В ЧЕСЬКОМУ УРЯДІ.

ПРАГА, 8. 12. ПАТ. Чеська преса пише, що в січні 1938 р. прийде до зміни в уряді. Партії заступлять деяких міністрів новими людьми. Урядова коаліція залишиться без зміни.

—o—

МІН. ДЕЛЬБОС У БУКАРЕШТІ.

БУКАРЕШТ, 8. 12. ПАТ: Мін. Дельбос приїхав до Букарешту в год. 10.15 передполуднем. Його привитав мін. Антонеску в товаристві вищих урядовців міністерства і членів дипльоматичного корпусу. Пополудні мін. Дельбос був на авдієнції в короля Карла

—o—

„ЧИСТКА" МІЖНАРОДНІХ БРИҐАД.

СЕН ЖАН ДЕ ЛЮЗ, 8. 12. ПАТ. Мін. війни Пріето наказав перевести основну „чистку" в міжнародніх бриґадах у звязку з деморалізацією членів цих бриґад. Багато членів надсилає прохання, щоб їх відослати з Еспанії негайно до їх батьківщини.

—o—

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА НАЦ. УРЯДУ.

БУРГОС, 8. 12. ПАТ. На поклик національного уряду банки признали йому кредит у висоті 250 міліонів пезетів на розвязку збіжевої справи. Крім того банки признали 40 міліонів пезетів втікачам, яких добра залишилися ще в руках червоних.

✝ Посмертні згадки.

М-Р МАРІЯН ЧУМАК, урядовець Банку Господарства Краевого у Львові, помер трагічною смертю 3. грудня ц. р. в 42. р. життя. Покійний уродився в Тернополі 2. XII. 1895. р. і там покінчив ґімназію в 1914. р. Як студент II. р. теольоґії вступив у ряди Армії У. Н. Р. і брав участь у визвольних змаганнях. Трикратний тиф і военні переживання підірвали його нервову систему. Після повороту з В. України Покійний працював у банку та одночасно продовжував університетські студії на правничім виділі львівського університету, що теж ослабило його кволе здоровля. Вкінці перенесення на захід довело Покійного до нервового розстрою, який став причиною трагічної передвчасної смерти. Осиротив дружину і 6-літнього синка. Покійний відзначався милою вдачею та великою особистою культурою, яка зеднювала йому симпатії не тільки своїх, але й чужих, серед яких працював. Через те Його несподіваний передчасний відхід сильно всіх схвилював і викликав загальний жаль. В. Й. П.!

•

Поминальне Богослуження з панахидою за душу бл. п. м-ра Маріяна Чумака відбудеться в суботу 11. ц. м. в год. 8.30 рано в церкві оо. Василіян, на яке всіх Свояків і Знайомих запрошує

Дружина і син.

Спорт.

ЗИМОВІ ТАБОРИ К. Л. К.

Рада Карпатського Лещетарського Клюбу повідомляє, що: в днях від 25. грудня 1937 до 5. січня 1938, відбудуться такі зимові лещетарські табори:

І У Славську: для мужчин (від 17 літ), число учасників 20.

II. У Славську: для жінок, число учасниць 15, оплата для членів К. Л. К. 22 зол., для нечленів 26 зол. крім доїзду.

III. В Космачі к. Коломиї: для мужчин (від 17 літ) число учасників 15. Оплата для членів К. Л. К. 23 зол., для нечленів 27 зол.

Програма таборів обіймає: теоретичний і практичний курс їзди на лещетах для початкових та заавансованих, курс лещетарських суддів, змагання за відзнаку справности, прогульки і т. п.

Зголошення до таборів разом із першою ратою оплати в квоті 5 зол. треба присилати до 20. ц. м. на адресу: інж. О. Клюфас, Львів, вул. Потоцького 58а („Дендра").

Ближчі інформації у справах таборів даватиме кожночасно секретаріят філії К. Л. К. у Львові, вул. Рутовського 22, III. в год. 19—21.

Спортовий Реферат Ради К. Л. К. у Львові.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр:

Четвер 9. 12. ґенеральна проба — вистави не буде.

Пятниця 10. 12. год. 7.30 веч. „Гальча" оп. Монюшка.

Театр Рівнородностей:

Четвер 9. XII. год. 8.30 веч. Виступ болгарського хору „Гусла".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ЖОВКВА:

9. XII. Шалапут.
10. XII. Довбуш.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

КАМІНКА СТРУМИЛОВА:

11. XII. Орлеия.
12. XII. Шаріка.
13. XII. Ніч під Івана Купала.
14. XII. Під кураторією.
15. XII. Вій.
16. XII. Процес Мері Дігел (премієра).
17. XII. Довбуш.

З Кам'янки іде театр до Сокаля.

КІНА.

АПОЛЬО: „Вязень Дияволського Острова".
АТЛЯНТИК: „Неоправдана година".
ВАНДА: „Сан Франціско", „Руки завинили".
ҐРАЖИНА: „Гальва".
ЕВРОПА: „Сціпіон африканський".
КАСІНО: „Дівчата з Новолипок".
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Долеґи-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Дибук".
МЕТРО: „Втеча Тарзана".
МІРАЖ: „Кінг-Конг".
МУЗА: „Лицарі моря".
ПАКС: „Білі рожі" (життя св. Тереси).
ПАЛЯЦ: „Чар богеми" (Марта Еґерт, Іван Кепура).
РАЙ: „Пан редактор шаліє", комедія.
РІЯЛЬТО: „З кохання недостаточно".
СВІТ: „Підводний човен", „Запькована".
СТИЛЕВЕ: „Зірка Р'вієри" і ревія.
ТОН: „У сьомому небі".
УТІХА: „Данило Вун" і ревія.
ХИМЕРА: „Пригоди детектива Ніка": „Від вівтірка до четверга".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Балятон" — „Болотне Озеро".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Париська Вистава".

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 9. грудня 1937.

БЕРЛІН 17.00 Пісні, музика, 20.00, 21.00 Вечір танку, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 20.30, 21.00 Орх. концерт, спів, 21.30 Вок. концерт, БУДАПЕШТ 14.05 Швайц.-мад. концерт, 17.30 Спів, 18.30 Танц. музика, 21.30 Циг. музика, 22.50, 23.00 Симф. орх, ВІДЕНЬ 17.30 Пісні в супр. арфи, 18.15 Муж. хор, 19.25 Весна, літо, осінь, зима, пісні, музика із Зальцкамергуту, 21.00 Муз., спів, КОШИЦІ 13.30 П. Ігнат: Розвиток ремесла на Закарпатті, 18.00 Культ. огляд, 18.10 Закарпатські нар. пісні грає на гармонії Я. Козак; 18.45 Вістки, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, опісля концерт квартету, ПРАГА 20.00 Розр. муз., РАДІО ПАРІ 18.00 Театр Ухви, 19.30 Діялог Лефер-Жіль Ромен, 21.15 Скрипка, 21.30, 22.00, 23.00, Симф. концерт, РИМ 21.00, 22.00, 23.00 „Ле донне куріозе" оп. Вольф-Ферарія.

Пятниця, 10. грудня 1937.

БЕРЛІН 17.00 „До кохання" камер. кантата Шеми-Петіта, 19.45 Веч. гомін, 20.00 „Його жінка-секретарка" ком. В. Райхарта, БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Форт., 12.45 Вок. концерт, 18.35, 19.00 Циг. орх., 20.00 Оп. орх., ВІДЕНЬ 15.15 Спів, Брікне альт, 19.25 Весела авд., 20.05, 21.00 „Скупар" ком. Мольєра, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Діточі пісні, 18.20 Хор, нар. пісні, 20.00 З улюблених опер, концерт, КОШИЦІ 14.00, 18.25, 18.45 Вістки, музика з пл., МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Гавайська пташка" оп. Абрагама, ПРАГА 19.15, 20.00, 21.00, 22.00 Смерть Гиподамії" траг. Врхліцького, з муз. Фібіха, РАДІО ПАРІ 18.00 Віол. сонати Бетовена, 21.08 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Арлезіянка" оп. Бізета 24.00 „Азія в образах" концерт, РИМ 16.00, 18.00, Форт. рес'таль Ол. Бреіловського, 21.00, 22.00, 23.00 Симф. концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 9. грудня 1937.

6.15—8.00 Раніщня авдиція, 11.15 „Романтики" муз. поранок для гімназій. Лучай спів, 11.40 Французькі пісні, пл. 12.03 Полудн. авд., 13.45 Комунікат льв. Хліборобської Палати, 13.50 При чорній каві, гр. пл., 14.30 Сольові пісні з пл., 14.55 Біржа, 15.00 Львівський гумор, Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Гутірка музика з молодю, 16.15 Розр. концерт сальон. тріа, 16.50, 19.50 Актуальна гутірка, 17.00 Польська наук. виправа до Єгипту, 17.15 Форт., 17.50, 18.50 Спорт, 18.20 Молодь перед мікрофоном: Як то було на св. Миколая, 18.40 Листи та програми, 18.55 Програма на завтра, 19.00 „На межі" авд. 19.25 Хор, 20.00 Найгарніші мельодії у вик. орх., сопран, тенор, 21.45 Шлеськ літературною темою, 22.00 Камер. концерт, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Із спікерового альбума.

Пятниця, 10. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авд., 11.15 Хрестини у Лобзові" авд. для шкіл, 12.03 Пол. авд., 13.45 Сусп. гутірка, 13.50 Розр. концерт із пл., 14.55 Біржа, 15.00 Львів. гумор, Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Огляд видань, 16.00 Гутірка з хорими, 16.15 Вальсе та серенади, 17.00 Що роблять із алябастру, 17.15 Вокальні твори у вик. Сірмай-Земая, сопран, Желеховський баритон, форт., 17.50 Огляд видань, 18.00 Господарські вістки, 18.10 Туристичний інформатор, 18.15 Два фортеп'яни, 18.35 Тріполіс — місто на порозі пустині, 18.50 Спорт, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Пісні підгашша, старосв. курант, 19.30 Невідомі шлеські пісні у вик. муж. хору, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 Симф. концерт, орх., сер., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танк. муз. з пл.

БІРЖА.

Львів, 8. грудня 1937

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·95, 89·55, Доляри американські 5.27·50, 5.25·00. Доляри канад. 5.27·50—5.25·00. Фльорени гол. 294·87—293·15, Франки фр. 18·13—17·73, Франки швайцарські 122·35—121·55, Фунти анґл. 26·43—26·27, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·50—16·70, Кор. дан. 118·14—117·56 Кор. норв. 132·98—132·00, Корони шв. 136·43—135·45, Ліри, італ. 21·60—20·80, Марки фінлянд. 11·68—11·25, Марки нім. 116·00 — 113·00, Шилінги австр. 98·50—97·50, Тель Авів 26·30—26·00, Марки нім. срібні 121·00 — 117·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 60·00, 59·75, 3 інв 1 ем 76·50 серія 88·00, 3 пов. інв. 2 ем 75·50., серія 87·00 5 конверс. 63·75, прем дол. 40·50, 4 консол. 62·00

Папери.

Банк Польський 108·25. Цукор 33·15 Вугоаь 25·88, 25·75, Лільпоп 56·50

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ":

Львів, 8 грудня 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·30 зол.
молоко	19—20 сот.
яйця (копа)	5·60 зол.

Тенденція на масло зниткова, на молоко та яйця вдержана на.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошенеі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,25
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 480.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик, Видає Видавнича Спілка „Діло", З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.